

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący)

SSN Andrzej Tomczyk (sprawozdawca)

SSN Eugeniusz Wildowicz

Protokolant Ewelina Turlej

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu 5 czerwca 2024 r.,

sprawy **A. R.** ,

w kwestii wznowienia z urzędu postępowania zakończonego prawomocnym
orzeczeniem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 9 maja 2019 r., sygn. akt II AKa 107/19,

1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 6 k.p.k.
wznawia postępowanie dotyczące lustrowanego A. R. i uchyla
orzeczenie Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 9 maja 2019 r., sygn. II AKa
107/19 oraz zmienione nim orzeczenie Sądu Okręgowego w Lublinie z
8 lutego 2019 r., sygn. IV K 430/18
i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu
w Lublinie;

2. kosztami postępowania o wznowienie obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Lublinie, po przeprowadzeniu postępowania lustracyjnego, orzeczeniem z 8 lutego 2019 r., sygn. IV K 430/18, stwierdził, że A. R. złożył 20 października 2010 r. oświadczenie lustracyjne niezgodne z prawdą.

Apelację od tego orzeczenia w części dotyczącej punktu 3. rozstrzygnięcia (zakaz pełnienia funkcji publicznej) na niekorzyść osoby lustrowanej złożył prokurator Oddziałowego Biura Lustracyjnego IPN w Lublinie.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, po rozpoznaniu tej apelacji, orzeczeniem z 9 maja 2019 r., sygn. II AKa 107/19, zmienił zaskarżone orzeczenie.

W dniu 7 marca 2024 r. do Sądu Najwyższego wpłynęło pismo prokuratora Oddziałowego Biura Lustracyjnego IPN w Lublinie, w którym wnosi o wznowienie postępowania w sprawie A. R. z uwagi na wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej, bowiem orzeczenie Sądu I instancji nie zostało podpisane.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Pismo prokuratora Oddziałowego Biura Lustracyjnego IPN w Lublinie zostało potraktowane jako zasygnalizowanie Sądowi Najwyższemu wystąpienia w sprawie A. R. uchybienia należącego do katalogu bezwzględnych przyczyn odwoławczych i uruchomiło przeprowadzanie czynności z urzędu. W wypadku potwierdzenia istnienia tego rodzaju uchybienia dochodzi bowiem do wznowienia postępowania z urzędu na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. (por. uchwałę Sądu Najwyższego z 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 6, poz. 48).

Analiza akt sprawy lustracyjnej A. R. wskazuje, że orzeczenie Sądu Okręgowego w Lublinie z 8 lutego 2019 r., sygn. IV K 430/18, nie zostało podpisane przez sędziów biorących udział w jego wydaniu.

Sporządzono je jako jednolity tekst razem z uzasadnieniem i dopiero pod tym ostatnim dokumentem znajdują się podpisy złożone przez członków składu orzekającego. Sąd Najwyższy w tym składzie podziela natomiast pogląd, że sytuacja tego rodzaju stanowi uchybienie określone w art. 439 § 1 pkt 6 in fine k.p.k. (por. wyroki Sądu Najwyższego z: 10 lutego 2017 r., IV KO 97/16; 2 lipca 2020 r., III KK 127/20, OSNK 2020, z. 8, poz. 36; 13 października 2020 r., III KK 418/19).

Orzeczenie stwierdzające, że oświadczenie lustracyjne jest zgodne (lub niezgodne) z prawdą rozstrzyga zagadnienie tej rangi i określa konsekwencje tak istotne z punktu widzenia praw obywatelskich, że nie może być wątpliwości co do tego, iż na gruncie postępowania lustracyjnego ma wagę wyroku. Ustawodawca, co należy wskazać, nakazuje odpowiednio stosować przepisy o wyroku (por. art. 21a ust. 1 zdanie drugie ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, Dz. U. z 2024 r., poz. 273). Ponadto orzeczeniem tym rozstrzyga się w głównym przedmiocie postępowania – o odpowiedzialności o charakterze represyjnym. Musi zostać zatem podpisane przez wszystkich członków składu orzekającego, niezależnie od podpisów złożonych przez nich pod jego uzasadnieniem, jest ono bowiem *sui generis* rozstrzygnięciem, a nie zbiorczym określeniem rozstrzygnięć sądu, ujętych w art. 93 § 1 k.p.k., do których ma zastosowanie przepis art. 94 k.p.k. Oceny tej nie zmienia obowiązek sporządzania z urzędu pisemnego uzasadnienia orzeczenia oraz doręczania go stronom postępowania, gdyż regulacje z tym związane nie mogą modyfikować zasad związanych z podpisywaniem orzeczenia. Czynność podpisania orzeczenia, do której odnosi się treść art. 113 k.p.k., jest w ustawie procesowej traktowana samodzielnie i wyodrębniona od czynności podpisania jego uzasadnienia (por. art. 115 § 1 k.p.k.). O ile złożenie podpisu jedynie pod uzasadnieniem postanowienia jest akceptowalne przy założeniu oczywiście, że jest ono sporządzone razem ze stanowiącym przedmiot postanowienia rozstrzygnięciem, co wynika z treści art. 94 § 1 pkt. 5 k.p.k., który traktuje uzasadnienie jako jeden z elementów postanowienia, o tyle odnośnie wyroków, a w konsekwencji również orzeczeń wydawanych w postępowaniu lustracyjnym, brak jest podstaw, aby przyjąć, że uzasadnienie wyroku stanowi jego część, a nie akt od niego odrębny.

Konsekwencją stwierdzonego uchybienia stanowiącego bezwzględną przyczynę odwoławczą, jest uchylenie zarówno orzeczenia Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 9 maja 2019 r., jak i zmienionego nim orzeczenia Sądu Okręgowego w Lublinie z 8 lutego 2019 r., które dotknięte jest bezpośrednio wskazaną wadą prawną. Sytuacja określona w art. 439 § 1 k.p.k. zachodzi zarówno wówczas, gdy uchybienia tego dopuści się sąd odwoławczy, jak i wtedy, gdy sąd ten, wbrew

bezwzględnemu nakazowi wynikającemu z tego przepisu, nie uchylił orzeczenia sądu pierwszej instancji dotkniętego takim uchybieniem.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy, Sądy obu instancji powinny pamiętać o konieczności składania podpisów członków składu orzekającego zarówno pod treścią samego rozstrzygnięcia, jak i pod jego uzasadnieniem.

Z przytoczonych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[J.J.]

[ms]

Andrzej Tomczyk Andrzej Stępka Eugeniusz Wildowicz